

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/2 2019 s. 790-804, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

İKTİDARI YENİDEN İNŞA ÇABASI: GÖNÜL HANIM*

Elif ÖKSÜZ GÜNEŞ**

Geliş Tarihi: Mart, 2019

Kabul Tarihi: Mayıs, 2019

Öz

Söylem terimi dünyayı anlamlandırmak, iktidar odakları inşa etmek amacıyla kullanılan araç demektir. Sınıflar arası etkileşimi farklı biçimlerde ele alan, güç ve iktidar esaslı geniş yelpazede anlam derinliği içeren hegemonya kavramıyla bağlantılıdır. Söylem ve hegemonya toplumsal cinsiyet çalışmalarında, kadın-erkek ilişkilerini açıklamada da kullanılır.

Egemenliğin/iktidarın erkekte bulunduğunu, kamusal yaşamda farklı şekillerde bastırıldıklarını düşünen kadınlar, 1960'lı yıllarda feminizm hareketini başlatırlar. Bu hareketin ikinci dalgasından itibaren bazı erkekler kendilerinin de erkekler tarafından ezildiklerini dile getirmeye başlayınca farklı erkeklik biçimleri, erkeklerin sosyal rollerdeki ikincil statüleri gündeme gelir. Böylece toplumsal cinsiyet rollerinde erkekliğin de hegemonya vasıtasıyla imal edildiğine dikkat çekilir.

İdeolojik iktidar söyleminde toplumsal cinsiyet rollerinden ödünçlenerek hâkim/güçlü olan erkek, tâbi ise dışı şeklinde değerlendirilir. Türk'ü ve Türklüğü yücelten Ahmet Hikmet Müftüoğlu, bir iktidar söyleminin kurulmaya, Türk kimliğinin eril bakış açısıyla yeniden inşa edilmeye çalışıldığı dönemde eser verir. Gönül Hanım romanında hegemonik ilişkileri iktidar-iktidarsızlık; yüceltim-maduniyet; biz-öteki; kadın-erkek gibi karşıtlıklarla ele alır. Bu çalışmada iktidar ilişkileri ve erkeklik kavramı eril ögeler bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Gönül Hanım, erkeklik, iktidar, söylem, hegemonya.

AN EFFORT TO RECONSTRUCTION THE POWER: GÖNÜL HANIM

Abstract

Discourse is the means used to make sense of the World and to build dominance centers. It is linked to the concept of hegemony, which involves a wide range of meaningful depths of power and dominance, which deal with interclass interaction in different ways. Discourse and hegemony are the basis for gender studies, and therefore for explaining the relationships between men and women.

Women, who believe that sovereignty existed in men and that they were suppressed in public life, started the movement of feminism in the 1960s. From these cond wave of this movement, when some men begin to say that they are crushed by men, different forms of masculinity and these condary

* Bu makale 3. Uluslararası Felsefe, Eğitim, Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu'nda (10-13 Ekim 2018) sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

** Dr. Ör. Üyesi; Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, elif.oksuz@hotmail.com

status of men in social roles come into question. Thus, it is pointed out that male gender is produced through hegemony in gender roles.

It is judged as a male, who is dominated by social gender roles, and women who are subject to gender roles. In the period when the Turkish identity is tried to be rebuilt from a masculine point of view, Ahmet Hikmet Muftuoglu glorifies the Turkish identity. In his novel titled as *Gönül Hanım*, he deals with hegemonic relations with oppositions such as dominance-impotence, exaltation-vilification, us-theother, woman-man. In this study, the attempt to rebuild power with in the framework of the concept of discourse, dominance relations, power, and masculinity will be evaluated in the context of masculine elements.

Keywords: *Gönül Hanım*, masculinity, power, discourse, hegemony.

Giriş: Hegemonyadan İktidara Söylem

Bir grubun diğer gruplar üzerinde ikna ve sosyal gücünü sürdürmesi anlamına gelen hegemonyanın temel ögesi “iktidar”dır. Yönlendirme ve şekillendirme işlevine sahip söylem mekanizması ideoloji, bilgi, güç ve gücün dönüşümü ile ilişkili olmasının yanı sıra geniş yelpazede anlam derinliği içeren hegemonya kavramıyla da bağlantılıdır. İktidar; ekonomik, ideolojik, siyasi olmak üzere üç alanda değerlendirilebilir. Bobbio, ekonomik iktidarı ekonomik gücü bulunanların bulunmayanlara; ideolojik iktidarı otoriteye sahip kişilerin kendi düşüncelerini diğerlerine kabul ettirebilmelerine; siyasi iktidarı fiziksel şiddet araçlarına sahip olanların olmayanlara (Akar’dan aktaran Seden Meral, 2011, s. 303) hâkimiyetleriyle bağlantılı görür. Aynı şekilde “Foucault, söylem ve iktidar arasında kopmaz bağa dikkat çekerek bilgiyi elinde bulunduran birtakım iktidar odaklarının ‘şeyler’ hakkında ürettiği söylemler aracılığıyla onları nasıl inşa ettiklerine vurgu yapar.” (Ertan, 2011, s. 96). Hegemonyanın değerlendirilme alanlarından biri de iktidarla bağlantılı olarak sınıfsal ilişkilerdir. Bu ilişki genelde iktidarı elinde bulunduran erilin, tabii konumdaki dişile baskınlığı, özelde ise erkek ve kadın ilişkilerini içeren toplumsal cinsiyet çalışmalarında önemli bir yer tutar.

Erkek ya da kadın doğmakla ilgili olan biyolojik cinsiyet, bu cinslerden beklenen roller ve kalıplarla çerçevesizdir. Toplumsal cinsiyet erkekle kadın arasındaki rol, statü, ödev ve sorumluluklarını belirlerken iktidarın hâkimiyet alanını da çizer. Aralarındaki rol, statü, sorumluluk konusunda eşit olmayan hak ve yetkiler iktidar alanlarını da farklı kılar. “Connell’a göre, toplumsal cinsiyet, insanların eril ve dişil olarak üremeye dayalı bölünmesi kapsamında ya da bu bölünmeyle bağlantılı olarak örgütlenmiş bir pratiktir. Her iki cins toplumsal cinsiyet kalıplarını ve rollerini kodlayan davranış ve giyim kuşam kodlarını öğren[ir] ve benimse[r]” (Connell’dan aktaran Seden Meral, 2011, s. 298). Egemenliğin erkekte bulunduğunu, farklı şekillerde bastırıldıklarını düşünen kadınlar, toplumdaki haklarını yeniden alabilmek amacıyla feminizm hareketini başlatır. Üç dalga halinde yayılan bu hareketin I. dalgasında kadınlar oy kullanma, mülkiyet edinme ve eğitim haklarını talepleriyle kamusal ve özel alanlarda erkeklerle

eşit haklara sahip olma adına mücadeleyle yasal teminat elde ederler. II. dalgada toplumsal normlar ile ilgili uygulamalar eleştirilir. Kadın bedeninin erkek denetiminden çıkarılması gerekliliği üzerinde dururlar. “ikinci dalga feministler artık cinsler arasında sosyalizasyon yoluyla yaratılan eşitsizlikleri kadının ezilmesinin ana nedeni olarak gör[mezler]. Tersine kadınların erkeklerden farklı yanlarının kadın özgürlüğünün tohumlarını içerdiğini düşün[ür]. Erkeklik ve kadınlık arasındaki kutuplaşmayı azaltmak yerine kadınların tarihsel ve psikolojik deneyimlerinden onlar için güç kaynağı olacak yanlar bulup tanımlamaya çalışı[rılar].” (Kılıç’tan aktaran Taş, 2016, s. 171). Süreçteki en temel gaye ataerkil unsurların her alandan kaldırılmasıdır. III. dalgada ise kadına şiddet, cinsellik gibi konulara yönelme gerçekleşir. Bu dönemde toplumsal cinsiyet, ırk, cinsellik, milliyetçilik, siyaset, iktisat gibi konular feminist bakış açısıyla teorikleştirilmeye çalışılır (Taş, 2016, s. 172). Özellikle II. dalgadan itibaren farklı erkeklik biçimleri olduğu; erkeklerin bir kısmının, diğer kısmı tarafından ezildiği dile getirilir. Erkekliğin toplumsal söylem ve hegemonya vasıtasıyla toplumsal kurumlar tarafından imal edildiğine, erkeğin kendi hemcinsleri üzerinde iktidar kurduğuna, hiyerarşik üstünlüğünü kanıtlama çabalarına, tıpkı kadınlar gibi erkeklere de dikte edilen roller sunulduğuna dikkat çekilir. Böylece sadece kadınlara değil, erkeklere dayatılan sosyal rollerde ikincil statüler kendini gösterir. Kültürler değiştikçe bu statüler de farklılaşır; erkeklik zamana, mekâna ve kültürel değerlere göre anlam kazanır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyetin bir parçası olmasına rağmen erillik, iktidarı elinde bulunduran öge olması bağlamında erkeklik çalışmaları ve hegemonyanın sınırları içindedir. Kimlik inşasında ve devlet yönetiminde devlet, “baba” olarak eril/hâkim rolüyle vardır. Erkeklik söyleminin kullanım alanlarından biri “ben-öteki” karşıtlığına dayanarak “biz”e aidiyetin arandığı “kimlik inşası”dır. Bu süreçte toplumsal cinsiyet rollerinden ödünçlenerek hâkim/güçlü olan erkek, tâbi/güçsüz ise dişi olarak değerlendirilir.

Hegemonik İlişkiler Kurgusu: Gönül Hanım Romanı

Türk kimliğinin eril bakış açısıyla yeniden inşa edilmeye çalışıldığı dönemde eser veren, milliyetçi söylemlerle Türk’ü ve Türklüğü yücelten Ahmet Hikmet Müftüoğlu, kökene dönüş mitiyle bağlantılı olarak kurguladığı Gönül Hanım romanında öykü zamanı 1917 yılında başlar. Karma bakış açısıyla yazılan romanın olay örgüsü Sibiryâ’da esir olan Tolun Bey, Macar yedek subay Kont Bela Zichy, Gönül Hanım ve Bahadır Bey’in Türkistan’a yolculukları üzerine kuruludur. Anlatıcı Türk milletinin eski iktidarına, gücüne nasıl kavuşacağını; hegemonik ilişkileri erkek-kadın; iktidar-iktidarsızlık; yüceltme-yerme; biz-öteki gibi ikili karşıtlıklarla ele alır. Tarih bilinci, Türk sevgisi, ilimde ilerlemenin konu edinildiği eserde anlatıcı, Türk medeniyetinin yeniden dirileceğine inanır. Bunun için de Mehmet Tolun, Gönül Hanım, Kont Bela Zichy, Ali Bahadır’dan oluşan anlatı kişilerini ana yurtlarına/Türkistan’a gönderir. İktidarı

ve yüceliği ötekine kaptıran bir milletin, geçmişinde sahip olduğu zenginliği yeniden gün yüzüne çıkarmak, atalar ruhunu canlandırmak amacıyla gerçekleştirilen yolculuk, sadece fiziksel değil, kimliği/”ben”liği bulma, arama, tanıma, yüceltme adına yapılan manevi nitelikler taşır. Bu bağlamda eserdeki iktidar, güç ve erkeklik ilişkileri hem kişiler düzleminde hem de milli kimlik inşası boyutunda varlık gösterir.

Kişiler düzleminde Gönül Hanım, Tolun Bey ve Kont Bela Zichy arasındaki ilişki iktidarı koruma isteğinin temelini oluşturur. İktidar, güç ve erkeklik kavramları genellikle biyolojik erkekler çerçevesinde ele alınır. Erkeklik kültür, güç, rasyonellik gibi olumlu kavramlar üzerinden tanımlanırken kadınlık doğaya indirgenerek fiziksel ve duygusal zayıflıkla betimlenir. Biyolojik cinsiyetin ötesinde anlamlar yüklenen erkek ve kadın; hegemonya, maduniyet, ötekilik bağlamında değerlendirilebilir. Toplumun genel yargısında karar verici rol erkeğin olurken kadın edilgen ve pasif konumdadır. Gönül Hanım romanında Mehmet Tolun, Gönül Hanım ile ilk karşılaşmasında onu sadece güzel bir Tatar kızı olarak görür; ancak soyadları hakkında konuşmaları sırasında yirmi dört yaşında tahmin ettiği Sibiryalı bir kızın muhakeme yapabilmesine şaşırır. Bir iki dakika sonra da onun Paris Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden mezunu olduğunu öğrenir. Soyadı üzerinden başlayan konuşma kimlik ve kendi bilinci üzerine gelişir ve birlikte Türkistan’a gitmeye karar verirler. Bu kararın alınmasında ağabeyi ve Tolun Bey’den ziyade Gönül Hanım’ın etkisi vardır. Çünkü “O, toplumda kabul gören tüm kadınlık rollerinin dışına çıkma ve kadın özneyi yeniden oluşturma serüveninin bireyi durumundadır (Eliuz, 2011, s. 222). Yolculuğun yapılması hususunda Gönül Hanım’ın teşvik edici rolü ve Tolun Bey’in teklifi üzerine yolculuğa katılacak topluluğa ‘Gönül Hanım Sefer Heyeti’ adını verirler. Toplumsal cinsiyetin kadına yüklediği pasiflik ve edilgenlik vasfını taşımayan Gönül Hanım, eserde erkekleri yönlendiren bir işlev yüklenir. Böylece toplumun kamusal alanın temsilcisi gördüğü erkek, hane içi alanın temsilcisi kabul edilen kadın tarafından etki altına alınır. Mehmet Tolun ve Ali Bahadır’ın yanı sıra toplumun erkekten beklediği niteliklere sahip, Macar bir subay olan Kont Zichy’in de yolculuğa katılması kararlaştırılır:

Tolun, önce sakınarak, sonra da samimiyetle bütün hazırlığı ona açtı. Kontun asaletinden, namusundan, metanetinden emindi. Bu genç Macar subayı zaten civanmertliği, sergüzeştçiliği ve nezaketiyle kendisini herkese hatta Rus muhafız subaylarına da sevdirmişti. Turani milletlerin büyüklerine has olan vakar ve kalp yüksekliği bu zatın her halinde açıkça görülüyordu. İnce, asil ve kibar davranışlarına eklenen cömertliği herkesi kendisine saygılı kılardı. Para ve hediye kuvvetiyle istediği zaman da şehre çıkar gezerdi (s. 11-12).

Kont'un namuslu ve mert oluşu toplumun erkekten temel beklentileri iken kibar davranışları, asaleti ve vakarı da başkalarının ona olan saygısını artırır. Türkistan'a yolculuklarında yirmi dört yaşındaki kızın da kendileriyle beraber gelecek olmasından seyahat hakkındaki hevesi her gün artar. Güzel ve kültürlü kadının erkeklerle birlikte zor bir yolculuğa çıkması hem Kont'u hem de Tolun Bey'i heyecanlandırır:

İri uzunca gözlerinin parlak yeşil rengi, kumral uzun saçları, pembe beyaz yüzünde ince yay gibi eğri kaşları, bir kadın için ender olan toparlak alnı, çok sade ve kibar giyinişi [vardır], ağır ve vakur ve bilgili[dir] (s. 12).

Kendi ana dili dışında Rusça, Fransızca, Almanca bilen; okuduğu kitapların güzel ifade tarzının etkisinde kalan, altı yıl piyano ve resim dersleri alan Gönül Hanım çocuk gibi neşeli, cana yakındır. Akademik bilgisinin yanı sıra ev işlerinden, dikişten, hasta bakıcılıktan da anlar. Milli Mücadele yıllarında kadınların rolü evde oturarak erkekleri beklemek değil, onları desteklemektir. Cephe gerisinde erkekleri maddi ve manevi açıdan besleyen, onların yaralarını saran kadınlardır. Bu kadınlardan biri olan Gönül Hanım da cephede silahla olmasa da silah tutan eli kollayarak vatani korumak için girişimde bulunur. Biyolojik cinsiyeti kadın olan Gönül Hanım toplumsal cinsiyetin erkeğe yakıştırdığı zekâ, beceri, eğitim, bilgi ve yönetme/yönlendirme vasıflarına sahiptir. Onun bu özellikleri "Gönül Hanım Sefer Heyeti" adını verdikleri yolculuklarında kadınların yapabileceği işler hususunda içlerini rahatlatırken Tolun Bey ve Kont'un kendisine ilgi duymasına sebep olur. İki erkeğin kendilerini Gönül Hanım'a/kadına ifade etme biçimleri yetiştikleri kültürün etkisiyle değişkenlik gösterir.

Gönül Hanım'a âşık olan Tolun Bey, kadın cinselliğinin sıkı denetim altında olduğu, kadınların namusundan babanın sorumlu tutulduğu geleneksel bir ailede büyür. Aile içinde duygusal ilişkilerden sorumlu olmadığı için aşk, sevgi gibi ilişkilere mesafelidir ve kendi duygularını ifade etmekten çekinir. Onun bakış açısına göre bir erkeğin duygularını kadınlarla paylaşması zafiyettir. Hem ev içinde hem de dışında son sözün ve yetki alanının erkekte olduğu gelenekle yetişen Tolun Bey, Gönül Hanım için yapmak istedikleri; ancak yapamadıkları yüzünden zihinsel yarılma ve çatışma yaşar. Kont'un her fırsatta Gönül Hanım'a hediyeler vermesinden rahatsız olur, yapamadıklarından ötürü kendisine kızar. Kadınlara nasıl davranılması gerektiğini bilememesini, çekinmesini de ailesindeki kadınlarla ilişkisine bağlar:

Seyahat arkadaşımız olan ve hepimiz için aynı derecede bir arzu ve dikkatle çalışan, söküğümüzü diken, üstümüze bakan, yemeğimize itina eden bu kıza her dakika yaranmak, şükranımı arz etmek için vesileler aradığım halde hiçbir şeye muvaffak olamıyorum. Bir tatlı söz söyleyemiyorum. Bir gösterişte bulunamıyorum. Bir hediyecek alamıyorum. Ufak bir davranışımın yapmacık hissedilmesinden, soğuk

düşmesinden çekiniyorum. Bu beceriksizliklerimle kendimden utanıyorum. Hatta hiç hakkım olmadan Kont Zichy'e hiddet etmek istiyorum. Fakat kızmaya ne salahiyetim var. O zat asaletini ve terbiyesinin gereğini yerine getiriyor. Bir kadına karşı saygı göstermek her erkeğin vazifesidir. Fakat benim utangaçlığın, tutukluğum neden ileri geliyor? Belki kadın görmediğimden, kadına edilecek muameleyi bilmediğimden... ömrümde altı kadın ile yüz yüze geldim. Annem, büyük annem, iki teyzem ile akrabadan iki kadın, işte o kadar. Bunlardan başka Arap bacım müstesna olmak üzere bir yabancı İslam kadın ile dostça görüşmek şimdiye kadar nasip olmadı. Belki cüretsizliğim görgüsüzlüktendir (s. 31).

Erkeklik, farklı kültür ve coğrafyalarda değişkenlik gösterir. Kont ve Tolun Bey yetişme tarzları ve mizaçlarının etkisiyle iki ayrı erkeklik biçiminin sembolü durumundadır. Yolda parlak bir çakıl, taze bir çiçek, ölmüş bir böcek bulsa hemen Gönül'e veren Kont'un yaptıkları ona yakışır, sevimli dururken Tolun Bey aynı şeyleri kendisinin yaptığında kabalıkla itham edileceğinden korkar. Kont'a karşı kıskançlık duysa da kusuru yine kendi beceriksizliğinde arar; "erkeklik kibrinin incinmesi" (s. 17) korkusundan kaynaklandığını düşünür. Kont'un Gönül Hanım'a evlenme teklifine şahit olur. Ancak, Gönül'ün reddi karşısında rahatlar ve "ne ulvi, ne mefkureci" (s. 46) diye ona hayranlığı artar. Tolun'un Gönül Hanım'a ilgisini fark eden Kont ve Gönül Hanım'ın ağabeyi Bahadır Bey, daha önce Gönül ile konuşurlar; abideleri okuyacakları gün Tolun ile Gönül'ü nişanlamak için plan yaparlar. Sürpriz olarak düşünülen nişan merasimi sırasında duruma şaşırın Tolun Bey, bu törenin Gönül'ün rızası olmadan yapıldığını zanneder; kendisinin kadının nezdinde bayağı konuma indirgendini hisseder. Buna karşılık Gönül Hanım, seyahat sırasında Tolun'un kendisine verdiği kolyeyi ve onun içine yerleştirdiği resmini gösterir:

Kadınların fikirlerini, hislerini gizlemekte ustalıkları vardır. Aksine o saklanmak istenen duyguları sizin daha önce keşfetmeniz gerekirdi.

-Benim için keşfedilecek bir şey yoktu.

-Yok mu idi?

-Buyurun

Süratle boynundan göğsüne sarkan ince bir platin zinciri çekti. Benim ona Krasnoyarsk'ta armağan ettiğim bir madalyonu çıkardı. Kızarak ve titreyerek açtı.

Ne göreyim? (...) Benim resmim! (s. 70).

Gönül Hanım'ın kendisinden daha zengin, refah bir hayat yaşadığı için ona sahip olduğu yaşam biçimini veremeyeceğinden korkan Tolun Bey, hiyerarşik ve çatışmalı ilişkinin içinde kalır. Kadınlarla münasebeti, annesi, büyük annesi, iki teyzesi, akrabadan iki kadın ile

Arap bacıdan ibaret olan Tolun Bey, diğer kadınlara nasıl davranılacağı hususunda bilgisizdir. Bahadır Bey ve Kont'un bulunduğu bir ortamda duygularını, düşüncelerini ve korkularını Gönül Hanım'a açıklar:

Allah aşkına benim kusuruma bakmayınız. Belki küstahlık ediyorum. Belki sevgi ve saygımdan şüphe edersiniz. Fakat ben zengin değilim, belki size nisbetle çok fakirim. Şimdiye kadar yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat gören bu mübarek vücudu bahtsız bir hale getirmek istemem (s. 85).

Gönül Hanım'ın maddi ihtiyaçlarını karşılayamamaktan, evin geçimini istediği gibi yürütememekten korkan Tolun, duyguları ve toplumun beklentileri arasında gerilim yaşar. Toplumun erkeğe yüklediği vazifelerden biri de evi geçindirmektir. Kadının çalışması ihtiyari görülürken erkeğin çalışması, evi geçindirmesi zorunluluktur. Başarılı, iş sahibi, namusuna halel gelmesin diye uğraşan erkekler itibar görür. Bu nedenle Tolun, âşık olduğu kadına duygularını ifade etme gücünü kendinde bulamadığı ve başkaları tarafından birleştirildikleri için üzülür. Bir erkek olarak acı çekmesi, çırpınması, bir kale gibi gördüğü Gönül'ü irfanıyla zapt etmesi gerektiği hususunda hayıflanır:

Öyle sanıyorum ki bu başarı kendiliğinden hâsıl olmamalıydı. Ben çırpınmalıydım, ben didinmeliydim. Ben ayrılıklar çekmeliydim. Aşk perisinin okları kalbimi delik deşik etmeliydi. Bendeki cazibeye kapılma, Gönül'ün anlamazlıktan gelmesiyle titremeliydi. Ben yalvarmalıydım. Gönül eğlenmeliydi. Ben ağlamalıydım, Gönül gülmeliydi.

Gönül bir kale olmalıydı. Ben onu bütün cesaretimle, bütün irfanımla zaptetmeliydim. O zaman ruhum memnun, gönlüm rahat olurdu (s. 91).

Toplumun kadınlar karşısında erkeklere iktidarı elde etme, kullanma tarzı bakımından dayatmacı roller yüklemesi hem kadının hem de erkeğin özel ve kamusal yaşantısını sınırlandırır. Para kazanmak, aileyi geçindirmek işlevini üstlenen/üstlendirilen erkek, maddi bakımdan kadına bağımlı olmayı istemez. Gönül ile aralarındaki nişanlanma durumunu kabullendikten sonra gelecek ve geçim kaygısını taşıyan Tolun Bey, Gönül'ü maddi bakımdan hiçbir şeyin eksikliğini duyumsatmamanın yollarını arar. Ancak Gönül Hanım'ın maddi zenginliği karşısında kendisini güçsüz bulunca intihar etmeyi planlar. Böylece toplumun kendisine dayattığı rollerle sınırlanan iktidarını kaybetme endişesinden kurtulacağını düşünür. Tolun Bey'i bu kaygıya iten önemli faktörlerden biri de Gönül Hanım'ın, toplumun kadına yüklediği vasıfların çok daha fazlasına sahip olmasıdır. Kadında olması gereken güzellik, görgü, ahlak, beceriyle donanan Gönül Hanım aynı zamanda erkeğin iktidar alanı olarak çizilen bilgi, liderlik, zenginlik, cesaret ve eylem gücüne sahiptir. Onun bu niteliklerine evi geçindirme

eklenirse bir işi ve iş kurmak için sermayesi bulunmayan Tolun Bey, onun gölgesinde kalma, ezilme, toplum nezdinde erkekliğini yitirme; bir nesne görünümüne inme, evdeki otoritesini koruyacak ve besleyecek güçten yoksun kalma korkusu yaşar. Tolun Bey, eşi Gönül Hanım tarafından yutulmaktan çekinir. Ancak aldığı bir mektupta Bahadır Bey’le yaptığı ticaret sonrasında evin geçimini sağlayacak geliri elde eder. Bu sayede Tolun Bey kaybetme korkusuyla karşı karşıya kaldığı iktidara yeniden sahip olur. Böylece olaylara eril bakış açısıyla yaklaşan anlatıcı, maddi gücünü ve erkekliğini, dolayısıyla iktidarını yitiren kişinin yeterince erkek olmadığı kanısının bir yansıması şeklinde anlatımın ideal kişisi Tolun Bey’i erkekliğine yeniden kavuşturur.

Tolun Bey Türkistan’da yaşadıklarını annesine anlattığında o *“bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğlunun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdireme[z]”* (s. 107). Gönül ise bir kadın olarak bu macerada aktif rol oynar. *“Eserde milli duygu ve düşünceyi kuvvetlendiren teklifler Gönül tarafından ortaya atılır. Gönül, davranış ve konuşmalarıyla çevresindekilerin milli duygularını da kamçılar ve onları bu konuda düşünmeye, hassas ve uyanık davranmaya zorlar.”* (Ercilasun, 1997: 383). Erkeği destekleyen, onun yolunda ilerleyen, onunla birlikte sıkıntı çeken ama bunları onunla birlikte, onun yanında ve onun için yapan bir kadın olarak eril gücü elinde tutar.

Eserdeki iktidar, güç ve erkeklik ilişkilerinin milli boyutu ise *“erk”* ve *“hâkimiyet”* kavramlarıyla bağlantılıdır. Romanda *“‘Türk’ kimliği, bariz bir yüceltim çabasının nesnesi[dir]”* (Türk, 2013, s. 58). Anlatıcının milliyetçi ses tonu *“Türk”* imgesinin/”biz”in yüceltimine eş olarak ötekinin aşağı görülmesi yoluyla artar.

1920 yılında Tasvir-i Efkâr gazetesinde tefrikasına başlanılan roman Osmanlı’nın yıkılma sürecinde ülkeyi ayakta tutabilmek için Batıcılık, Osmanlıcılık, Türkçülük-Turancılık, İslamcılık gibi fikir akımlarının ortaya atıldığı dönemde yazılır. Hepsinin ortak gayesi devleti eski iktidarına kavuşturmaktır. Bunlardan Türkçülük-Turancılık Türklüğü ve Türk dünyasını ön plana alan görüşlerdir. Türk’ün *“Bir cihan savaşı projesi olan Turan [Birinci Dünya Savaşı’ndan] ağır yaralar alarak çık[ar].”* (Yıldız, 2014, s. 272). Buna rağmen eserlerine Türkçülük-Turancılık ideolojisini yerleştiren Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Gönül Hanım romanında tarih ve dil bilinci sayesinde devletin eski erkine/iktidarına kavuşulabileceğini, bozulan düzenin yeniden inşa edilebileceğini vurgular. Roman 1917 yılında esir kampında, Mehmet Tolun’un tanıtımıyla başlar. Anlatıcının kahramanına Tolun adı vermesi dikkat çekicidir. Tolun ayın on dördü, en parlak olduğu dönemdir. Türk’ün ve ideal erkek imgesinin niteliklerini taşıyan Tolun Bey, Türk’ün tarihteki parlak günlerine yolculukta önem arz eder. Aşkını bile fedadan çekinmeyen, milliyetçi ve ahlaki donanıma sahiptir. Arkadaşlarıyla birlikte

asıl amacın babalarının/atalarının ekonomik, siyasi ve kültürel iktidar sahalarını tanımak olduğu yolculuğa çıkarlar. Atayı tanımak merkezli yapılan bu yolculukta anlatı kişilerinin motivasyon unsurları “mert Türk’ün, yiğit savaşçıların, adil liderlerin” (Türk, 2013, s. 129) devamı olduklarını bir kez daha hissetme arzularıdır. Bu bağlamda soylu bir idealle yola çıkan arkadaşlar Türk coğrafyasını tanımayı ve dolaşmayı kutsarlar. Bir kadının teşvikleriyle başlayan seyahatte tarihi başarılarından, hegemonik eril gücün hâkim dönemlerinden bahsederken geçmişe özlem duyarlar. Tolun Bey’in Gönül Hanım ve onun ağabeyi Bahadır Bey’le tanışması sırasında Bahadır Bey, soyadlarının Kaplanof olduğunu söyler. Tolun Bey ise Rus etkisiyle biçimlenen Kaplanof yerine Türkçe “*Kaplanoğlu*” (s. 7) demenin daha doğruluğunu belirtir. Kendi olma ve başkasının diktesini kabullenme çatışmasının dildeki görüntüsü halindeki bu söylem “Kaplanoğlu’nun Kaplanof’a” üstünlüğüyle birlikte Türk kimliğinin dilde, tarihte ve ilimdeki üstünlüğünü/erkini kabullenmenin somut göstergesidir. Tolun Bey’in düzeltimi üzerine Gönül Hanım’ın ağabeyine söyledikleri bu bağlamda değerlendirilebilir:

Subay Bey’in hakkı var, taklide, benzeşmeye sebep ne? Bizim de bir büyük milletimiz, tarihimiz varlığımız yok mu? Baştan başa bütün Asya’yı, bir kısım Afrika’yı, Fransa sınırlarına kadar Avrupa’yı istila eden bizim ırkımız olduğu hâlde bu asaleti ne çabuk gönlümüzden çıkardık? Biz benliğimizi tanımazsak kimse bizi tanımaya tenezzül etmez. Başkasının artığını yiyen, elbisesini giyen saygıya layık değildir (s. 7).

Milli kimliğin dil aracılığı ile sağlanacağını bilincinde olan Gönül Hanım başkalarına benzememe ve kendilik değerlerini korumanın köke bağlılıkla, onların başarılarıyla övünmekle ortaya çıkacağını belirtir. Bir zamanlar Asya’yı, Afrika’yı, Fransa sınırlarına kadar Avrupa’yı topraklarına katan ecdadın eylemlerinin aksine dönemin politikası pasiftir. Dolayısıyla “şimdi”, “geçmiş”in parlaklığı karşısında sönüktür ve dört arkadaş milliyetçi bir tavırla o meşaleyi yeniden yakma gayreti içindedir. Ancak, Türkistan’da gördüğü insanları atalarıyla karşılaştırdıklarında şaşırırlar:

Atilla’ların, Batu Han’ların, Çengizlerin, Yavuz’ların ecdadı bu miskinler midir? Hindistan’ı, Çin’i alt üst edenler Fağfur’lara ‘Çin Seddi’ni yaptıranlar ‘Hiyugnu’lar bu mendeburlar mıdır? Altınordu kahramanlarından bu paslanmış teneke parçaları mı kalmış? (s. 27).

Milli, bilincin yeniden canlandırılması, ataların eylemleri üzerinden güç istencini tatmin için gündeme getirilen bu söylemler sadece toprağa sahip olmak şeklinde değil doğaya ve ticarete de hâkim olmakla taçlandırılır:

-Evet! Milattan üç bin yıl önce Anadolu topraklarını çiğneyen ilk atın dizginleri, şimdi yayan yürümesini bile beceremeyen Moğol süvarilerinin pulat ellerinde idi. Düşünün o zamanki faaliyeti, canlılığı.

Ali Bahadır Bey tamamladı:

-Çin'den İran'a ve eski Yunan'a tarihten önce ipeği getirenler de (Tukiyo) Türkleri idiler. Hatta ipek kervanları yüzünden Turan ile İran arasında ilk harp çıktı (s. 38).

Geçmişe övgünün şimdiye yergiye eş zamanlı yapıldığı eserde kişiler, ötekilere/düşmanlara karşı kazanılmış siyasi, ekonomik ve sosyal gücü vurgular. Böylece kaybedilen iktidarı yeniden elde etmek için gençliğe ivme kazandırmak isterler. Milli bilinci yeniden inşa etmeye çalışırken “ecdat ve torun vurguları üzerinden altın çağların yüceltilmesine karşı *hâl*deki bozulmuşluğun altı[nı] çiz[erler]” (Gür, 2019, s. 285). Siyaset, iktidarın kullanılarak yöneten ve yönetilen arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve çatışma hâlinde olan çıkarların uzlaştırılması çabasıdır (Dursun'dan aktaran Altındal, 2009, s. 354). İnsanların toplum hâlinde yaşamaya başlamalarından sonra ortaya çıkar ve onların yaşamında etkin rol oynar. Siyaseti yönlendiren kişilerin birbiriyle kavgası, yanlış politik uygulamalar milletlerin gücünü ve varlığını tehlikeye atar. Bu durum Orhun Abideleri'nden örnekle sunulur:

Başbuğlar yekdiğeriyle, millet birbiri ile didişince, çekişince bütün kavim istiklalini kaybetmiş. Asil evlatlar Çinlilere sefil köle, şakrak kızlar sümsük cariyeye olmuşlar. Türk beyleri öz adlarını bırakıp Çince isimlerle dağlanmışlar, Fağfura bağlanmışlar. Yumuşak Çin ipekleri giydikçe milletin kalbi katılmış, parlak sırmalar kuşandıkça gözlerinin ferri sönmüş (s. 79).

Kutsal yolculuğun metni durumundaki kitabelerde varoluş mücadelesi veren, can çekişen milletlerin diriltirme yolu gösterilir. Halkın refah düzeyinin artırılması, düşmanlarla mücadele ve siyasi dostların çoğaltılması yeniden ayağa kalkmanın çözüm önerilerindedir:

Emrim altındaki tüm ordularla yirmi dört savaşa girdim. İkbâl her yerde yârim, talih her anda yaverim oldu. Meramıma erdim. Can çekişen milletleri dirilttim. Çıplakları giydirdim. Yoksulları zengin ettim. Azlık kavimleri çoğalttım. Köleleri köle, cariyeleri cariyeye sahibi eyledim. Dört yandaki hasımları serdim, ezdim, düşmansız bir kağan oldum. Dineldim (s. 80).

Türklerin şimdi bu kadar yorgun ve miskin olmalarının sebebini Gönül Hanım, onların İtalyanlar, Fransızlar, İngilizler, Avusturyalılar gibi birçok millet ile savaşmasına, yorulmasına, sıkıntı çekmesine bağlar; ancak Bahadır Bey, mevcut durumu diğer dinlerle ilişkiye bağlar:

Hemşire, bu sonu gelmez sıkıntı ve güçlüklerin tesiri inkâr olunmazsa da, yorgunluk, babadan toruna geçerken dinlenmiş bulunur. Moğollarda bu düşkünlüğün

sebebini Buda mezhebinde ‘Sakyomoni’nin yanlış ve doğru cetvelinde diğer deyimle günah ve sevap hanelerinde aramalıdır (s. 27-28).

Buda mezhebinin dingin yaşam öğretisinin Türk’ün savaştı yönünü körelttiğinden bahseder. İnsanlardaki miskinliğin sadece diğer din ve öğretilerin etkisiyle değil gittikçe yozlaşan kişiliklerinin tesiriyle de arttığını vurgular:

Hz Muhammed ise, her şeyden önce, düzen, dirlik, beraberlik ve idare peygamberi olarak adil, şefkatli ve aydın iken; bizler idaresiz, kibirli, bozguncu ve cehalet düşkünü olmuş kalmışız (s. 52).

Çinlileri, Tatablıları, Tibetlileri idare altına almış, yiğit, bilgili ve doğru sözlü idarecilerin yerine gelen yöneticileri eleştirirler. İslam’ın yayılması, Allah’ın birlik ve ululuğunun tanınması için yüzyıllarca kan döken “*sadık, fedakâr, talihsiz millete, nineleri gözyaşlarıyla, evlatları kendi kanlarıyla abdest alarak meydandaki mescitlerinde, yüce huzurunda secdeye varan*” (s. 73) milletin, düşmanı/ötekini ezen eril tahakkümün yerini dişil pasifliğe bırakmasına ve *şimdi*’de yaşadığı sefaletlerine üzülmüşler. Muhafazakâr-milliyetçi bir formda baskın erkekliğin/iktidarın kendisine başkaldıran diğer erkekleri/iktidarları yeniden himayesi altına alma olanaklarını gündeme getirirler:

Her ne kadar Türklüğü kalp ve kılıç yükseltti ise de; yine kalp ve kılıç devirdi: bundan sonra kılıca, topa değil, küsküye dayanmak, sapana abanmak isterim. Kalp yerine dimağla hareket etmek isterim. Cömertlik yerine milli çıkarlarımızı dikkate almalıyız.

İkinci olarak politika ve idare sahasında ilerlemek için bir engel olan yabancılara tanınmış ekonomik ve idari imtiyazların mutlaka kaldırılması lazımdır.

Üçüncü olarak çıkarı uğruna maddi ve manevi varlığını mütemadiyen değiştirmeye hevesli olan insanoğlu, dinlerin saflığını da bozmuştur. Bu suretle her kavim ve her din değişmiştir (s. 50-51).

Kaybedilen eril gücün yeniden işleme ile ataerkil şiddet arasında ilişki kurulur. Ancak kaybedilme korkusu taşınan kimliğin yeniden inşa edilmeye, *biz* bilincinin uyandırılmaya çalışıldığı süreçte kültürel ve dilsel üstünlük önem arz eder. Dil, insanın tarihsel varlığı kurduğu, nesilleri birbirine bağlayan, egemen unsurlardandır. “Yaşatıcı bir değer olmasının yanı sıra insanları ve çağları birbirine taşıyan niteliğiyle önemli bir kendine dönüş izleği[dir]” (Korkmaz, 2008, s. 159). Gönül Hanım, kültürel öğelerin dil aracılığıyla yayılacağı bunu da Macar gençlerinin Türkiye’yi ziyaretleriyle gerçekleştirebileceği kanısındadır:

Bana kalırsa, mademki medeniyetin kemal vasıtalarını, terakkiyatını ihtiva eder bir Türkiye, bir İstanbul farz ediyoruz, o halde halis Macar gençlerinin dahi Türkiye’ye

gelip Türkçe tahsil etmelerine bir mani kalmaz. Bundan hasıl olacak menfaat ikidir: Evvela her iki kavmin mukaddes ateş sahiplerinin, elele, Asya'yı aydınlatmaya fakat hiçbir siyasi fikre kapılmadan gidebilmeleri ihtimalinin vücut bulması; ikincisi her iki kavim arasında sınai ve ticari münasebetlerin artması... (s. 21).

İletişimin temel ögesi olmasının yanı sıra düşünce evreninin şekillenmesinde önemli rol oynayan dil, milli unsurları da birbirine bağlar. Çünkü her insan bir dilin ve topluluğun hem üyesi hem mahsulüdür. İçinde yaşadığı toplumun yazısız kuralları gelenekler, görenekler, kanunlar, törenler aracılığı ile iletişim kurar, düşünür ve kendi değer yargılarının sınırını belirler. Toplum ya da topluluğu “anlayabilmek, öğrenebilmek için o toplumun kendini ifade tarzlarının tümünün öğrenilmesi gerekir.” (Özkırımlı, 2017, s. 37). Türkiye'ye gelen Macar gençleri hem Türkiye Türkçesi hem de Türkiye'de yaşayan Türklerin kültürünü öğrenme fırsatını elde etmiş olacaktır.

Sonuç

Osmanlı Devleti'nin askerî, sosyal, siyasal, ekonomik hayattaki bozulmaları ile başlayıp Fransız ihtilalinin etkisiyle hız kazanan parçalanma sürecinde ülkeyi ayakta tutabilmek için çeşitli çareler aranır. Bu süreçte Batıcılık, Osmanlıcılık, Türkçülük-Turancılık, İslamcılık gibi fikir akımları ortaya çıkar. Hepsinin ortak gayesi devleti eski gücüne ve iktidarına kavuşturmadır. Bunlardan Türkçülük-Turancılık Türklüğün ve Türk dünyasını ön plana alan görüşlerdir. Eserlerine Türkçülük-Turancılık ideolojisini yerleştiren Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Gönül Hanım adlı romanında tarih ve dil bilinci sayesinde devletin eski erkine/iktidarına kavuşulabileceğini, bozulan düzeni yeniden inşa edebileceğini vurgular.

Güçü/iktidarı kişiler düzleminde Tolun Bey'den hareketle biyolojik anlamda erkek olanlara toplumun yüklediği roller ve bu rollerin dışında davranan Kont Bela aracılığıyla ele alınır. Gönül Hanım'ı seven Tolun Bey, ataerkin baskın olduğu bir toplulukta yetiştiği için erkeğin kadına duygularını belli etmesini zafiyet olarak görür. Toplumsal normların baskısından kurtulamaz. Maddi bakımdan kendinden daha güçlü olan kadını geçindiremeyeceğini, onun isteklerini karşılayamayacağını düşündüğü için huzursuzdur. Hatta kendini iktidarsız ve güçsüz hissettiğinden intiharı bile aklından geçirir. Ancak Gönül Hanım'ın ağabeyi Bahadır Bey'le ortak iş yapmaları sonucu ekonomik durumu iyileşir, kendinde Gönül Hanım ile evlenme erkini, kendi ontolojik varlığını yeniden kurma gücünü bulur.

Kont Bela, Tolun Bey'e nispeten daha baskısız ortamda yetişir. Kadınlara olan duygularını rahatça ifade eder. Gönül Hanım'a kendisinden hoşlandığını sözlü ve fiili birçok yolla belirtir. Kibar, namuslu, mert ve saygın kişiliği olan Kont Bela toplumun erkekten beklentilerini karşılayan niteliklere sahiptir. Tolun Bey gibi erksiz olduğunu düşünmez. Ancak

Gönül Hanım evlenmek için tarihsel ortak geçmişi paylaştığı Macar subayı değil aynı kanı taşıdığını bildiği Tolun Bey'i tercih eder. Böylece milli olanı ön plana alarak Türk'ü yücelten bir tavır sergiler.

Romanda Gönül Hanım, Tolun Bey ve Kont Bela arasındaki üçgen aşk şemasını ve Tolun Bey'in toplumun kendine dayattığı rollerin altında ezilişi, bu durumun üstesinden gelme gayretleri; yenildiğini düşündüğü zaman intiharı düşünmesi ancak yine Gönül'ün ailesi tarafından dâhil edildiği bir ticaret aracılığı ile maddi durumunu düzeltişi anlatılır. Bütün bunlar toplumun verili kurallarına uygun bir erkek olarak kendini kurma çabasındaki kişinin toplumsal kalıplara sıkışmış durumunu betimler.

Eserde erkeklik milli bağlamda Türk'ün önceki iktidarını yeniden inşaaya çalışan söylemle varlık gösterir. Türkistan'a yapılan yolculuk süresince geçmiş ve şimdi karşılaştırması yapılarak Türk'ün siyasi ve ekonomik durumundan bahsedilir. Abidelerin yazıldığı dönemdeki erkin, yerini öykü zamanı olan 1917'li yıllardaki miskinlik ve pasifliğin alışı esefle anılır. Eski erk, güç ve hâkimiyete yeniden sahip olmak, iktidarı yeniden elde etmek için çözüm yolları önerilir.

Kaynaklar

- Altındal, Y. (2009). Erkeksi siyasetin 'erk'siz dublörleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12/21, 351-367.
- Eliuz, Ü. (2011). Cinsel kimlik paniği: kadın olmak. *Turkish Studies*. 6/3, 221-232.
- Ercilasun, B. (1997). Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Orhun abideleriyle ilgili romanı: Gönül Hanım. *Yeni Türk edebiyatı üzerine incelemeler 1*. (s. 380-390). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ertan, C. (2011). Medyada eşcinselliğe ve eşcinsellere ilişkin söylem(ler): televizyon dizisi 'bir kadın bir erkek' ve (hegemonik) erkek(lik) temsili (Ed. İlker Erdoğan). *Medyada hegemonik erkeklik ve temsil*. (s. 95-123). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Gür, M. (2019). *Türk romanında erkeklik ve milliyetçilik (1908-1923)*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Korkmaz, R. (2008). *Aytmatov anlatılarında ötekileşme sorunu ve dönüş izlekleri*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Müftüoğlu, A. H. (2009). *Gönül hanım* (Haz. Ali Büyükhoca). Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Özkırımlı, U. (2017). *Milliyetçilik kuramları eleştirel bir bakış*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Seden M. P. (2011). Erkek hegemonyasının (yeniden) üretimi: dergi reklamlarında hegemonik erkekliğin temsili (Ed. İlker Erdoğan). *Medyada hegemonik erkeklik ve temsil* (s. 297-323). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Taş, G. (2016). Feminizm üzerine genel bir değerlendirme: kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler*. 163-175. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/269956>
- Türk, B. (2013). *Hayali kahramanlar hakiki erkekler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yıldız, O. (2014). Farklı bir turan yorumu, *TÜBAR*. XXXV Bahar, 267-285.

Extended Abstract

Discourse is the means used to make sense of the world and to build dominance centers. This concept, which can be applied in both political and social, cultural and economic fields, is related to ideology, knowledge, power transformation and power. It is linked to the concept of hegemony, which involves a wide range of meaningful depths of power and dominance, which deal with interclass interaction in different ways. Discourse and hegemony are the basis for gender studies, and therefore for explaining the relationships between men and women. The role, status and responsibility differences between women and men in the social order determine the limits of the dominant power.

Women, who believe that sovereignty existed in men and that they were suppressed in public life, started the movement of feminism in the 1960s. In the first wave of movement which occurred in three waves, women demand the right to vote, ownership and education. They emphasize the necessity of removing the female body from the male control in the second wave. In the third wave, topics such as gender, race, sexuality, and nationalism are discussed. From the second wave of this movement, when some men begin to say that they are crushed by men, different forms of masculinity and the secondary status of men in social roles come into question. It is pointed out that masculinity is created through social discourse and hegemony. Also, the man's efforts to establish power, to establish hierarchical superiority and to establish an identity on his fellow men take attention in this context.

The opposition of the “me-other”, one of the areas in the use of ideological power discourse, creates the “identity building” in which the belonging to “us” is sought. In this process, both ‘me/us’ and ‘the other’ are established. It is judged as a male, who is dominated by social gender roles, and women who are subject to gender roles.

In the period when the Turkish identity is tried to be rebuilt from a masculine point of view, Ahmet Hikmet Muftuoğlu glorifies the Turkish identity. In his novel titled as *Gönül Hanım*, he deals with hegemonic relations with oppositions such as dominance-impotence, exaltation-vilification, us-the other, woman-man. The narrator believes that Turkish civilization will be resurrected. For this purpose, he sends narratives, consisting of Mehmet Tolun, *Gönül Hanım*, Count Bela Zichy, Ali Bahadır, to their homeland. The journey not only physical but also takes spiritual qualities in the name of finding, recognizing and exalting identity. In this context, the relations of power and masculinity in the work are both on the basis of individuals and in the dimension of a national identity building.

The relationship between *Gönül Hanım*, Tolun Bey and Count Bela Zichy is the basis of desire to preserve the power. Masculinity is defined through positive concepts such as culture, power, and rationality. Femininity is reduced to nature and depicted as physical and emotional weakness. While the decision-making role belongs to men in the general judgment of society, women are passive. In the novel *Gönül Hanım*, *Gönül Hanım* does not carry the passivity of gender objected to women. She knows Russian, French, and German except her native language. She takes an interest in music, painting. Besides her academic knowledge, she can also do housework, sewing, and nursing. *Gönül Hanım*, whose biological gender is female, has the qualities of intelligence, skills, education, knowledge, and management that gender entails men.

Tolun Bey, who falls in love with *Gönül Hanım*, grows in a traditional family. For this reason, Tolun Bey is distant from relations. He is afraid of expressing his feelings. In his view, it is a weakness for a man to share his feelings with women. Masculinity forms vary in different cultures and geographies. The Count and Tolun Bey are symbol of two different forms of masculinity. If Count finds a bright pebble, a fresh flower or a dead insect on the road, he gives it to *Gönül* and expresses his feelings.

Bahadır Bey and Count realize Tolun Bey's interest in *Gönül Hanım* and they make them get engaged. Tolun is upset because he cannot find the power to express his feelings to the woman he is in love with and engaged by others. One of the duties that the society put on men is to maintain the family. Being aware of this role, Tolun fears that he cannot meet the material needs of *Gönül Hanım* and cannot provide for his home. *Gönül Hanım* has the power of knowledge, leadership, wealth, courage and action that are drawn as the area of power of the man. Tolun Bey has fear of losing his masculinity in the eyes of the society, if bringing of the bacon is added to her abilities.

The national dimension of the relations of dominance, power, and manhood in the work is related to the concepts of “power” and “dominance”. In the novel, the Turkish identity is the object of an apparent exaltation effort (Türk, 2013, s. 58). *Gönül Hanım* is aware that national identity will be

provided through language. She states that resembling others and preserving the values of self will come into being through loyalty. In order to revitalize the national consciousness, it is necessary not only to have land but also have the command of nature and trade.

In the work where the praise of the past is done simultaneously with the ridicule of present, people emphasize the political, economic and social power acquired against the enemies. Thus, they want to accelerate the youth to regain the lost dominance. As they try to reconstruct the national consciousness, they underline the “corruption of the golden ages through the ancestors and the grandchildren” (Gür, 2019, s. 285). The inscriptions show the path of the resurrection of the moribund nations. Increasing the welfare of the people, fighting the enemies and reproduction of political friends are the solutions for resumption.

In this study, the attempt to rebuild power within the framework of the concept of discourse, dominance relations, power, and masculinity will be evaluated in the context of masculine elements.